

οικονομία. Η ελληνική κυβέρνηση μπορεί να υιοθετήσει, αν το επιθυμεί η κοινωνία, σειρά πολιτικών επιλογών ώστε να αυξήσει το μελλοντικό επίπεδο της απασχόλησης, περιλαμβανομένης της μετανάστευσης και της ενσωμάτωσης ξένων στην ελληνική κοινωνία. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, μέσω της μείωσης του κόστους και της πιο ευέλικτης αγοράς προϊόντων και εργασίας, αποτελεί μια διαφορετική προσέγγιση, ώστε να αυξηθεί το μέγεθος της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, όλες αυτές οι πολιτικές επι-

λογές βρίσκουν αντίσταση από κατεστημένα συμφέροντα που προτιμούν τη διατήρηση του status quo, οπότε αυτή θα είναι μια αργή διαδικασία και καλό θα ήταν να κατανοήσει η κοινωνία ποιες είναι οι εναλλακτικές επιλογές.

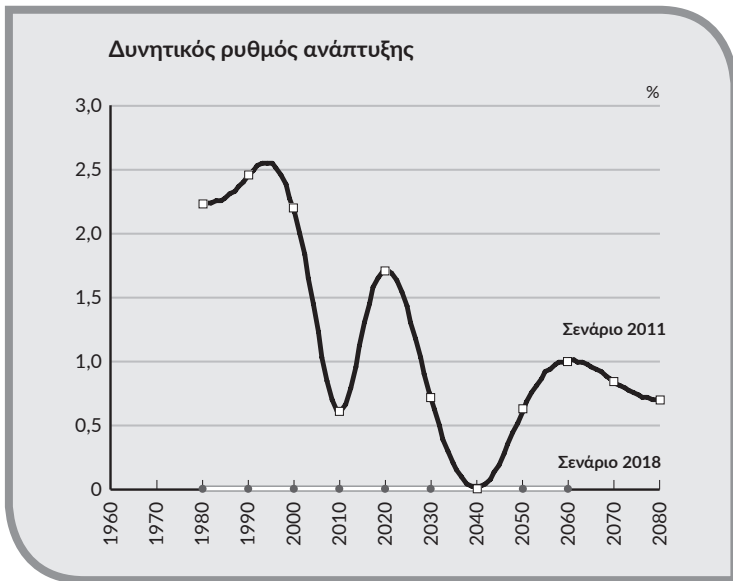
Η επιλογή που θα γίνει και θα καθορίσει, τελικά, τις πιθανότητες για την επίτευξη ενός δεδομένου αποτελέσματος ανήκει εξ ολοκλήρου στην Ελλάδα και καθορίζεται από την εγχώρια πολιτική διαδικασία – κανένας εξωτερικός οργανισμός δεν μπορεί, ούτε θα έπρεπε να μπορεί, να την κάνει. Το μοναδικό πράγμα που θα μπορούσαν ή θα έπρεπε να κάνουν εξωτερικοί παράγοντες είναι να επιμείνουν να εκτελέσει η Ελλάδα με συνέπεια την πολιτική που θα επιλέξει. Οι επιλογές είναι κυριαρχικό δικαίωμα, η ανάγκη για συνέπεια είναι νόμος της φύσης.

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ορισμένες φορές η απασχόληση ενδέχεται να αυξηθεί ταχύτερα από τον πληθυσμό που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας για διάφορους λόγους. Ο πιο εύκολος τρόπος να το αντιληφθούμε αυτό είναι αν σκεφτούμε πως μια οικονομική ύφεση προκαλεί πρώτα ανεργία. Η διαδικασία αυτή ενδέχεται να λειτουργήσει και αντίστροφα όταν ανακάμπτει η οικονομία, ανάκαμψη χάρη στην οποία αυξάνεται ταχύτερα η απασχόληση καθώς μειώνεται η ανεργία. Επίσης, ενδέχεται να αυξηθεί ταχύτερα και η συμμετοχή του πληθυσμού που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας αν αρχίσουν να αναζητούν εργασία περισσότεροι άνθρωποι, αυξάνοντας έτσι και τον αριθμό των οικονομικά ενεργών ατόμων. Έτσι, είναι δυνατόν, τουλάχιστον για ένα χρονικό διάστημα, η απασχόληση να αυξάνεται ταχύτερα από τον πληθυσμό που βρίσκεται σε ηλικία εργασίας.

Οπότε, η δεύτερη και λεπτομερέστερη εκτίμηση της «δυναμικής ανάπτυξης» προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του ρυθμού αύξησης της απασχόλησης με τον κατ'εκτίμηση ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας 1,5% ανά εργαζόμενο. Δεδομένου πως ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης μεταβάλλεται ταχύτερα από τον ρυθμό αύξησης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, η δεύτερη εκτίμηση θα μπορούσε να είναι ακριβέστερη όταν προσπαθούμε να προβάσουμε τη δυναμική ανάπτυξη και πόσο μεγάλη θα μπορούσε να γίνει η οικονομική παραγωγή.

Αυτό είναι σημαντικό, διότι επιτρέπει να υπολογίσει κανείς πώς εξελίσσεται η πραγματική ανάπτυξη σε σύγκριση

ΓΡΑΦΗΜΑ 3.3

με τη δυνητική ανάπτυξη. Αν η πραγματική ανάπτυξη αυξάνεται με υψηλότερο ρυθμό από τη δυνητική ανάπτυξη, τότε υπάρχει ο κίνδυνος ο πληθωρισμός να αυξηθεί σε τέτοιο επίπεδο ώστε να αρχίσει να υποσκάπτει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.